

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

Prosjektrapport.

Skrevet av: Monica Roos – Høgskolen i Bergen, Grethe Høyvik Hansen – Høgskolen
Stord/Haugesund,

Gerd Vik – Høgskulen i Sogn og Fjordane og Geir Helge Nilsen – Høgskulen i Volda.

Innhold

Sammendrag	2
Prosjektorganisering.....	5
Innledning.....	6
Prosjektets to faser.....	7
Delmål 1. Kontakt med utgivere angående gratis tilganger i en pilotfase på seks måneder.....	10
Gjennomføring	11
Avvik	11
Delmål 2. Kontakte utvalgte institusjoner om deltagelse i piloten, samt gjennomføre en seks måneders pilot.	12
Gjennomføring	12
Avvik	12
Delmål 3. Måle suksessfaktor av piloten.....	14
Gjennomføring	15
Avvik	16
Tilbakemeldinger fra pilotinstitusjonene basert på sluttsamtaler. Oppsummering av sluttsamtalene.....	18
Statistikk	21
Delmål 4. Anbefalinger samt identifisering av eventuelle alternative modeller lisensmodeller.....	23
Anbefalte lisensmodeller.....	23
Prismodell 1.....	24
Prismodell 2.....	25
Aspekt det ikke er lagt vekt på i piloten.	26
APPENDIX I – Informasjonsskriv til pilotinstitusjonene.....	28
APPENDIX II – Eksempler på prisforslag fra forlagene.	31
APPENDIX III - Spørsmål til pilotinstitusjonene	34
APPENDIX IV – Avslutningssamtalene	36

Sammendrag

Prosjektets to faser sett i sammenheng har gitt en god innsikt i behovene hos både forskningsinstitusjoner og offentlig forvaltning, som var målgruppene i prosjektet.

Prosjektet har avdekket både praktiske behov og ønsker fra målgruppen. Noen hovedfunn fra de to fasene sett sammen er:

- Offentlig forvaltning har økt fokus på kunnskapsbaserte arbeidsprosesser, og har derfor behov for kvalitetssikret forskningsinformasjon. Fokusgruppeintervju og spørreundersøkelse i fase 1 gav tilbakemelding om økt fokus på kunnskapsbasert arbeid, samt økt fokus på Ph.d-kompetanse i stillinger i offentlig sektor. Gjennomføringen av piloten i fase 2 bekreftet dette gjennom tilbakemeldinger fra pilotinstitusjonene.
- Ut i fra data samlet inn i første fase fant vi at målgruppene for prosjektet har forskjellige behov med hensyn til søk og gjenfinning. I tillegg fant vi at det innad i hver institusjon er et variert behov for tilgang ut i fra hvilken rolle de ansatte har. Det vi ser er at forskningsinstitutter (som pilotinstitusjonene Vestlandsforskning og Møreforskning) i stor grad har behov for bred tilgang hele året, og flesteparten av de ansatte vil ha behov for tilgangen. Innen offentlig forvaltning og mindre faginstitutioner, som Sjøfartsdirektoratet og Verdighetscenteret representerte i vår pilot, er behovet relativt spesifikke søk i begrensede perioder av året. Det er også et fåtall av totalt antall ansatte som vil ha behov for forskningsinformasjon.
- Økonomisk er det begrenset hva pilotinstitusjonene kan betale, men det er varierende mellom de fire pilotinstitusjonene hva de kan/ønsker å betale for tilgang til forskningsinformasjon. I denne sammenhengen må det sies at informasjon om økonomi og betalingsvillighet ikke er hentet fra konkrete tilbud som institusjonene fikk, men fra en forespørsel om hva de kunne være villige til å betale.
- I tillegg til databasetilganger ønsket pilotinstitusjonene seg flere av tjenestene som fag- og forskningsbibliotekene kan tilby. I tillegg til tjenester omkring søk og gjenfinning ønsket flere pilotinstitusjoner å ha tilgang til forskningsstøttetjenester.

I arbeidet med forlagene og økonomiske modeller har funn og erfaringer fra de to fasene av prosjektet vist at arbeidet med økonomiske modeller må skje innen de

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

rammene hvor CRISTin opererer i dag. Prosjektgruppa har kommet frem til to mulige økonomiske modeller som kan være mulig å gjennomføre slik lisenslandskapet ser ut i dag:

1. Fremforhandling av en nasjonal pris for alle typiske «På Tvers»-institusjoner i Norge.
2. En standardisert modell hvor en «På Tvers»-institusjon knytter seg til en annen UH- institusjon og får tilgang til deres ressurser. Partnerinstitusjonen betaler en fast prosentandel av tilgangen basert på FTE.

Prosjektet anbefaler modell 1 da denne ville vært mest oversiktlig og enklest å administrere. Skal denne gjennomføres må imidlertid Cristin forhandle frem slike nasjonale lisenser. Modell 2 eksisterer til en viss grad allerede i større fag og forskningsbibliotek som har knyttet randsoneinstitusjoner til seg.

Administrasjon

I tillegg til økonomiske modeller er det en del administrativt arbeid og kunnskap som skal til for å administrere tilganger. Prosjektets fase 2 viste at det i de typiske «På Tvers»-institusjonene, men også i forskningsinstitusjonene, er behov for, og sterkt ønske om, tilgang til andre tjenester som fag- og forskningsbibliotek tilbyr. Typiske tjenester pilotinstitusjonene etterspurte, var opplæring i søk og gjenfinning, men også tjenester innen publiseringsstøtte. I kjølvannet av økt fokus på kompetanse og kunnskapsbasert arbeid kommer også et behov for kunnskap om vitenskapelig publisering, «tellekantsystemet» og synlighet i kunnskapsøkologien.

Prosjektet anbefaler at administrasjon av tilganger går via større fag- og forskningsbibliotek i regionen. Dette basert på at det fungerte fint ved gjennomføring av piloten, samt at en tilknytning til fag- og forskningsbibliotek vil kunne gjøre det enklere å yte servicetil institusjonene også når det gjelder forespørslene om tilgang til andre tjenester fra fag- og forskningsbibliotekene. I tillegg vil dette mest sannsynlig redusere antall forespørsler til CRISTin sammenlignet med om alle institusjonene skulle administrere tilgangene sine selv. Her må det tilføyes at det selvsagt og uansett ikke er noe i veien for at alle typer institusjoner selv kan kontakte forlag og kjøpe seg avtaler på egen hånd dersom de skulle ønske det.

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

For å kunne gjennomføre en av de ovennevnte modellene, samt den anbefalte administrative løsningen er det viktig at bibliotekene finner gode mål for prissetting av slike tjenester.

Anbefalinger.

Prosjektet bør følges opp i form av et møte mellom Styringsgruppa i «På Tvers»-prosjektet, CRISin og NTNU, som arbeider med å inkludere en eller flere institusjoner inn i sine abonnement. En erfaringsutveksling blant de prosjektene i Norge som foregår på dette området mener vi er en fordel for alle, slik at vi nasjonalt kan komme frem til de beste løsningene på området. Ved å samle kunnskapen og erfaringene på området vil det kanskje være enklere å utarbeide anbefalinger nasjonalt som alle fag- og forskningsbibliotek kan forholde seg til. Dette vil også redusere store regionale forskjeller som vil kunne oppstå uten en samlet nasjonal oversikt.

Prosjektorganisering.

Styringsgruppe:

Lederne ved UH-nett vest sin bibliotekgruppe samt leder for CRISStin.

Deltagere prosjektgruppe:

Grethe Høyvik Hansen (grethe.hansen@hsh.no) – HøgskolenStord/Haugesund

Gerd Vik (gerd.vik@hisf.no) – Høgskolen i Sogn og Fjordane

Geir Helge Nilsen (ghn@hivolda.no) – Høgskolen i Volda

Nils Andenæs (nils.andenas@cristin.no) – CRISStin

Bård Seterås (Bard.Seteras@hib.no), har fungert som konsulent for å hjelpe til og rådføre når det gjelder tilganger og statistikk.

Piloten ble avsluttet mai 2015

Innledning

Prosjektet retter seg spesielt mot institusjoner som ikke er en del av infrastrukturen for forskning i Norge. De typiske «På Tvers»-institusjonene, slik prosjektet har definert dem er derfor:

- Institusjoner som ikke har forskning som sin primære aktivitet.
- Institusjoner som behøver tilgang til forskningsinformasjon for å løse sine daglige oppgaver (kunnskapsbasert).
- Institusjoner som i økende grad fokuserer på høyere utdanning blant sine ansatte, og som stiller krav til at disse skal ta kunnskapsbaserte avgjørelser i sitt daglige arbeid.
- Institusjoner som ikke har bibliotek eller andre instanser som kan håndtere det administrative arbeidet med lisensene.
- Institusjoner som er små av størrelse eller hvor et beregnet antall ansatte driver forskning.

Institusjoner som til dels møter disse kriteriene er eksempelvis fylkeskommuner, kompetansesentre og private institusjoner som driver med aktiviteter som krever at det tas kunnskapsbaserte avgjørelser i det daglige arbeidet.

For gjennomføring av piloten ble det valgt ut fire pilotinstitusjoner. Piloten ble gjennomført over 6 måneder og hadde som mål å prøve ut administrativ og økonomisk beste praksis for tilgang til forskningsinformasjon for institusjoner som ikke tilhører UH-sektoren. Piloten ble gjennomført i perioden november 2014 – mai 2015 og var en del av fase to av prosjektet *På Tvers. Regional tilgang til forskningsinformasjon*. Rapporten fra fase en er tilgjengelig via Høgskolen i Bergen sitt åpne arkiv Bora-HiB: <https://bora.hib.no/item/624>.

Institusjonene som deltok i piloten var:

Møreforskning – Ble fulgt opp av Høgskulen i Volda

Sjøfartsdirektoratet – Ble fulgt opp av Høgskolen Stord/Haugesund

Verdighetssenteret – Ble fulgt opp av Høgskolen i Bergen

Vestlandsforskning – Ble fulgt opp av Høgskulen i Sogn og Fjordane

Prosjektets to faser

I første fase av prosjektet *På Tvers – Regional tilgang til elektronisk forskningsinformasjon* (høst 2013 - vår 2014) ble det gjort en kartlegging og identifisering av behov og eventuelle problemer relatert til tilgang til forskningsinformasjon blant et utvalg institusjoner på Vestlandet. Kartleggingen ble gjort i to omganger. Den første delen bestod av fokusgruppeintervju blant ansatte ved utvalgte institusjoner i offentlig forvaltning, helsesektoren samt instituttsektoren. Resultatene fra intervjuene, samt erfaringer fra fag- og forskningsbibliotek i regionen dannet grunnlaget for en digital spørreundersøkelse som ble sendt ut til nøkkelpersoner i alle tre målgruppene (offentlig forvaltning, helsesektoren samt instituttsektoren). Nøkkelpersoner var personer prosjektet mener utfører aktiviteter knyttet opp mot forskning i de nevnte institusjonene. Resultatene fra kartleggingen har dannet grunnlag for fase to av prosjektet.

Den andre fasen av prosjektet har altså bestått av gjennomføringen av en pilottilgang for et utvalg institusjoner. Pilotinstitusjonene ble valgt ut på bakgrunn av funn gjort i fase en av prosjektet. Piloten bestod i å gi gratis tilgang til forskningsinformasjon i 6 måneder for å teste ut modeller for tilgang til denne type institusjoner.

Kort beskrivelse av pilotinstitusjonene:

1. Møreforskning

<http://www.moreforsk.no/>

Møreforskning består av morselskapet Møreforskning AS og datterselskapet Møreforskning Molde AS. Instituttet har 55 ansatte og tilbyr forskning og kunnskapsbaserte utviklingstjenester på et bredt felt av fagområder, og de leverer alt fra analyser og evalueringer til seminar og foredrag.

Forskningscenteret driver både oppdragsforskning og egeninitierte forskningsprosjekter.

2. Sjøfartsdirektoratet.

<http://www.sjofatsdir.no/>

Sjøfartsdirektoratet er et forvaltningsorgan underlagt Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljøverndepartementet. Direktoratet har ca. 300 ansatte og myndighetsansvar og funksjoner innen skipsfart og realregister. I følge data samlet inn i første fase av prosjektet jobber norsk offentlig forvaltning i økende grad kunnskapsbasert og har som en konsekvens også et økende behov for tilgang til forskningsinformasjon. Sjøfartsdirektoratet var prosjektet sin pilotinstitusjon fra offentlig forvaltning.

3. Verdighetscenteret. Nasjonalt kompetansesenter.

<http://www.verdighetscenteret.no/>

Verdighetscenteret er et nasjonalt kompetansesenter med fokus på sårbare gamle i deres siste levetid. Senteret er organisert som en stiftelse og har vært den minste institusjonen i denne piloten, med kun 9 ansatte. I tillegg til at de få ansatte er det bare kanskje kun 4 av de ansatte som har et stort behov for å få tilgang til forskningsinformasjon i perioder av året. I følge funn fra fase 1, samt ut i fra samtaler med kontaktpersonen ved Verdighetscenteret vil de ha lavt bruk av få ansatte og de har behov for spesifikke, avgrensede søk og fulltekster.

4. Vestlandsforskning.

<http://www.vestforsk.no/>

Vestlandsforskning er eit forskingsinstitutt som utfører forskning og utvikling for næringsliv og offentlig sektor. De hadde 23 årverk i 2014 derav ca 20 forskerårsverk.

Dette er eit fagmiljø som arbeider med forskning innen klima, miljø, energi, IKT, regional utvikling og reiseliv. Instituttet ble etablert i 1985 og har erfaring fra internasjonalt samarbeid og har både regionale og nasjonale forskingsoppdrag.

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

I valget av pilotinstitusjoner har vi blant annet hatt eventuelle kommersielle aspekt i tankene. Selv om både Møreforskning og Vestlandsforskning beveger seg i grenselandet mellom offentlig og kommersiell er ikke salg av forskning hovedinntekten deres. Dette var viktig å ta i betraktning fordi CRISTin ikke forhandler for kommersielle aktører, som ville få helt andre vilkår og priser enn ikke-kommersielle.

Verdighetssenteret og Sjøfartsdirektoratet representerer typiske «På Tvers»-institusjoner innen offentlig forvaltning og helsesektoren. Verdighetssenteret er i tillegg en liten institusjon med kun 9 ansatte. Med dette utvalget mener vi å ha dekket målgruppene for prosjektet. Ingen av institusjonene har bibliotek.

Delmål 1. Kontakt med utgivere angående gratis tilganger i en pilotfase på seks måneder.

Delmål 1 ble i hovedsak utført av CRISStin. Første delen av prosjektet bestod i å kontakte utgivere, og det ble gjort avtaler med de forlagene som ønsket å tilby gratis tilgang i prosjektperioden. Det ble også utformet en prosjektplan.

Det som ble gjort i denne fasen:

- CRISStin kontaktet forlagene med informasjon om prosjektet og forespørsler om å tilby gratis tilgang til pilotinstitusjonene.
- Det ble avtalt gratis tilgang til Elsevier, Springer, Sage og T&F. Wiley gikk i utgangspunktet med på tre måneders tilgang¹. I tillegg ble det blant pilotinstitusjonene fremmet et ønske om tilgang til WOS, så disse kom med i ca. fem måneder av piloten.
- Forhandlingene med forlagene startet før sommeren 2014 og var klar til oppstart av prosjektet i august 2014. I første runden av forhandlinger var hovedmålet å få til gratis tilganger under piloten, og det ble derfor ikke gjort forhandlinger på priser.
- Det ble utformet en prosjektplan.
- I første delen av prosjektet var det også viktig å finne en måte å organisere piloten på. Det ble diskutert flere alternative organisatoriske modeller for piloten, og det var flere hensyn å ta da piloten skulle gjennomføres på en måte vi så for oss også kunne gjennomføres nasjonalt. Blant annet var det viktig å tenke på hvilken rolle CRISStin og fagbibliotekene eventuelt kunne ha dersom flere typiske «På Tvers»- institusjoner i etterkant skulle ønske tilgang. Det var også viktig å ta hensyn til institusjonene og at det skulle være mulig for dem å få tilgang på enklest mulig måte.
- Prosjektet fordelte de vedtatte pilotinstitusjonene mellom seg slik at hvert prosjektmedlem fikk en pilotinstitusjon å følge opp.
- Det ble utformet informasjonsmateriale til pilotinstitusjonene.

---

¹ Wiley viste seg å være vanskelig å få kontakt med når tilgangen skulle settes opp, og prosjektet valgte derfor å ikke inkludere dem i piloten. Mer om dette under delmål 3.

Gjennomføring

En stor del av diskusjonen i første del av fase to dreide seg om hvilken rolle CRISStin og fagbibliotekene skulle ha. For CRISStin var det viktig at de ikke ønsket rollen som første kontaktpunkt for institusjonene, da dette vil generere flere henvendelser enn de har ressurser til å håndtere. I tillegg mente prosjektet at det var viktig at pilotinstitusjonene skulle ha noen med kunnskap til å håndtere avtalene, håndtere tilganger og som eventuelt kunne lære opp ansatte i søk og gjenfinning. På grunn av disse diskusjonene valgte vi å fordele pilotinstitusjonene mellom prosjektmedlemmene slik at hvert prosjektmedlem fikk en pilotinstitusjon hver å følge opp. På den måten ville fag- og forskningsbibliotekene være pilotinstitusjonenes primærkontakt, og CRISStin ble den som forholdte seg til forlagene angående forhandlinger, priser og lignende. På denne måten mente vi at vi gjennom den seks måneder lange piloten skulle kunne identifisere hvor mye arbeid hver institusjon genererte, identifisere problemer, avvik og eventuelle nye aspekter vi ikke hadde tenkt på.

En annen del av første delmål var å planlegge neste delmål, som var å kontakte de planlagte pilotinstitusjonene. For å kunne gjøre det måtte vi utforme informasjonsmateriale til pilotinstitusjonene:

- Vi laget derfor et informasjonsskriv til de institusjonene vi ønsket å kontakte angående deltakelse i piloten (Appendix I).
- Vi satte opp en informasjonsside med informasjon om forlagene, ressursene, søketips og om prosjektet generelt.
- CRISStin utarbeidet et digitalt påmeldingsskjema som pilotinstitusjonene skulle fylle ut for å melde seg på pilotprosjektet.

Første delmål ble gjennomført i henhold til planen, som var slutten av august 2014.

Avvik

Det var ingen avvik i første del av fase to.

Delmål 2. Kontakte utvalgte institusjoner om deltagelse i piloten, samt gjennomføre en seks måneders pilot.

Da gratis tilganger var bekreftet og planene var lagt for hvordan piloten skulle gjennomføres, kontaktet hvert av prosjektmedlemmene sin pilotinstitusjon. Det som ble gjort i denne fasen av prosjektet var:

- Prosjektmedlemmene tok kontakt med sine pilotinstitusjoner og sendte ut felles informasjonsskriv.
- Prosjektmedlemmene skaffet IP-adresser fra pilotinstitusjonene.
- Forlagene satte opp tilganger på bakgrunn av IP-adressene.
- Prosjektmedlemmene hadde et første informasjonsmøte med pilotinstitusjonene.

Gjennomføring

Det ble bestemt at piloten skulle gå fra midten av oktober til midten av april, og opplæring/informasjon ble gitt. Ut over dette var det opp til pilotinstitusjonene å bruke ressursene etter behov.

Avvik

Det var to avvik i denne delen av prosjektet. Det første avviket var at det tok lengre tid for forlagene å sette opp tilgangen enn vi hadde antatt. Konsekvensene ble at vi utsatte sluttdato for prosjektet til midten av mai 2015 og at det ble litt variabelt hvilke perioder de forskjellige forlagene satte på og slo av sin tilgang til pilotinstitusjonene. Den offisielle sluttdatoen satte vi likevel til midten av mai.

Det andre avviket i denne fasen var knyttet til IP-adressene som pilotinstitusjonene oppgav i forbindelse med oppsett av tilganger. Et forlag, Sage, mente at det var overlapp i noen av pilotinstitusjonene sine IP-adresser i forhold til IP-adresser forlagene allerede hadde blant sine abonnenter.

Grunnen til at IP-problemene ble ansett som et problem var at dette kunne bety at noen av pilotinstitusjonene allerede hadde en tilgang de ikke skulle ha fordi den ikke var betalt for. Dette ønsket forlagene å ordne opp i. Da pilotinstitusjonene hadde sagt

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

ja til å være med på prosjektet antok vi at de ikke allerede hadde tilgang og vi bad derfor forlagene om å splitte høgskolene sine abonnement fra pilotinstitusjonene sine. Dette var viktig av to grunner:

1. Fordi prosjektet ønsket statistikk av bruk fra pilotinstitusjonene
2. Fordi vi måtte være sikre på at pilotinstitusjonene fikk den tilgangen de skulle i løpet av den seks måneder lange piloten.

Det viste seg at de fleste høgskolene hadde meldt inn rette IP-adresser i sine abonnement, og at forlagene antagelig ikke hadde ordnet opp i sine lister.

IP-adressene ble et gjennomgående problem i løpet av piloten og er et viktig poeng å ha med seg i evalueringen av prosjektet. Eksempelvis er det slik at forskere ofte kan ha flere ansettelsesforhold samtidig. Dersom en forsker jobber både ved en høgskole og en forskningsinstitusjon eller innen offentlig forvaltning, kan denne personen teoretisk være innenfor IP-spenn som tilhører to institusjoner. Denne type doble ansettelser er relativt vanlig, og vil være eventualiteter forlagene må vite om dersom de ønsker flere institusjoner som abonnenter.

Delmål 3. Måle suksessfaktor av piloten.

Det har vært viktig for prosjektet å kunne måle suksessfaktorer i etterkant av den gjennomførte piloten. Suksessfaktorene betyr her felles faktorer vi kunne bruke til å vurdere de forskjellige aspektene ved piloten og til å vurdere hvilke hensyn som måtte tas med videre. Suksessfaktorer regnes altså ikke ut i fra spesifikke mål som antall nedlastninger, bruk eller annet, men er mer verktøy vi brukte for å få noen felles punkt å konsentrere evalueringen vår rundt.

Det vi gjorde i denne delen prosjektet var:

- Å avholde andre og siste fysiske møtet i prosjektet.
- Det ble utformet sluttspørsmål som alle prosjektmedlemmene skulle ta med til sine pilotinstitusjoner ved et avsluttende intervju (Appendix III).
- Det ble avtalt sluttintervju med pilotinstitusjonene (se sammendrag av disse i Appendix IV).
- Det ble bestilt statistikk fra forlagene.
- CRISTin innhentet pristilbud fra forlagene (Appendix II).

Denne fasen ble i all hovedsak brukt til å planlegge hvilken informasjon prosjektet hadde behov for å fremskaffe. Ved det siste fysiske møtet bestemte vi at følgende fire punkter skulle være prosjektets suksessfaktorer:

1. Statistikk.
2. Samtaler med pilotinstitusjonene. Disse samtalerne skulle ta utgangspunkt i felles spørsmål som vi utformet på forhånd (Appendix III).
3. Prismodell ut i fra tilbud fra forlagene og reaksjoner på prisene fra pilotinstitusjonene (Appendix II).
4. Prosjektmedlemmenes og CRISTin sin oppfatning av piloten (arbeidsmengde og administrasjon av pilotinstitusjonene).

Gjennomføring

I denne delen av piloten hadde CRISTin sin representant i prosjektet ansvar for innhenting av statistikk og prisforslag. I tillegg måtte hvert prosjektmedlem avtale og avholde avslutningssamtaler med sine pilotinstitusjoner.

Målet var å ha prisene klare til sluttsamtalene med pilotinstitusjonene. Dette var viktig for at pilotinstitusjonene skulle kunne vurdere eventuelle videre abonnement.

Prosjektet hadde håpet å ha konkrete priser på plass, men dette viste seg å være vanskelig å få til, og vi ble derfor nødt til å avholde sluttsamtaler uten å ha konkrete priser å ta med videre. Når CRISTin bad om priser fra forlagene mente forlagene at priser måtte forhandles om, og ville derfor ikke komme med konkrete tilbud. Det ble til slutt gitt noen midlertidige priser som prosjektet kunne forholde seg til.

Når det gjelder statistikk var målet å hente inn dette et par ganger i løpet av våren slik at vi kunne ta med tall til sluttsamtalene. Dette visste seg imidlertid også å bli vanskelig (se avvik). Vi ble derfor enige om at størstedelen av statistikkarbeidet skulle skje etter at piloten var gjennomført. Statistikken skulle gi indikasjoner på hvordan den faktiske bruken av ressursene hadde vært ved de forskjellige pilotinstitusjonene. Ved å se på statistikk sammen med resultater fra fase 1 mente vi å få gode indikasjoner på behov hos de forskjellige pilotinstitusjonene. Resultatene av statistikken blir presentert i delmål 4.

Spørsmålene til sluttsamtalen ble utformet og sendt til styringsgruppen for innspill. De ferdig utformede spørsmålene ble tatt med til sluttsamtalene hos de enkelte institusjonene. På bakgrunn av disse tilbakemeldingene kunne vi se etter mønster som også kunne sammenlignes med data fra første fase av prosjektet.

Hva vi ikke gjorde

Innenfor rammene av dette prosjektet har det ikke vært mulig å følge opp med en ny brukerundersøkelse i etterkant av pilotprosjektet. Det har heller ikke vært lagt opp til mye opplæring i søk og gjenfinning, noe som muligens kan vises i statistikken over bruk av ressursene. Det har heller ikke vært lagt opp til å gjøre andre større målinger/brukerundersøkelser i etterkant av piloten for å følge opp funnene fra første fase. Likevel mener vi at kriteriene skissert over har vært gode nok til å kunne vurdere hvordan den gjennomførte piloten har fungert i forhold til å kunne anbefale

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

modeller for hvordan denne type institusjoner best kan få tilgang til kvalitetssikret forskningsinformasjon.

Avvik

Det ble flere større avvik i denne siste delen av prosjektet. Disse avvikene gjaldt:

- Avvik 1. Samarbeid med forlagene.
- Avvik 2. Prisforslag fra forlagene.
- Avvik 3. Elsevier og Wiley trakk seg ut av piloten.

Avvik 1.

Kommunikasjonen med forlagene var vanskelig gjennom hele prosjektet. Grunnen var at dette var et lite prosjekt for forlagene og at de dermed nedprioriterte kommunikasjonen og kontakten med prosjektet. Dette gjorde det vanskelig å få respons når vi ønsket å få tilsendt statistikk, eller respons på andre forespørsler. All kontakt med forlagene, som altså ble gjort av CRISStin, var basert på personlige forespørsler. Dersom kontaktpersonene hos forlagene var bortreist, var det vanskelig og nå frem hos forlagene. Dette førte til at ting vi trodde var ordnet opp i kunne vise seg å ikke være ordnet likevel. Dette gjorde planlegging vanskelig og kommunikasjonsflyt nesten umulig.

Forlagene sine rutiner og organisering har vært viktig å ta hensyn til når vi har vurdert modeller for organisering av prosjektet. Det at kontakten med forlagene er vanskelig, og personavhengig har vært et aspekt som har talt for at den organiseringen vi la til grunn for prosjektet har vært korrekt. Altså at CRISStin har vært kontakten opp mot forlagene, og at fag- og forskningsbibliotekene har vært bindeledd mellom CRISStin og pilotinstitusjonene. Det vil være vanskelig at noen andre enn CRISStin har primærkontakten med forlagene, spesielt sett i lys av de manglende kommunikasjonskanalene. Det er viktig å påpeke at forlagene hele tiden har vært villige til å følge opp og har ansett dette som et viktig prosjekt til tross for vanskelig kommunikasjon. Forlagene har altså regnet prosjektet som viktig, men det har likevel blitt nedprioritert delvis på grunn av prosjektets begrensede størrelse, delvis måten forlagene er organisert på og kanskje delvis måten prosjektet har tilnærmet seg forlagene på. Vi kan også legge til at når forlagene først har satt opp tilganger så

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

fungerer det meste bra. Det er kommunikasjon ut over vanlig drift som kan være problematisk.

Avvik 2.

I denne delen av piloten ønsket vi oss et prisforslag som vi kunne ta med til pilotinstitusjonene når vi skulle gjennomføre sluttsamtaler. Vi håpet i utgangspunktet på å kunne få fastpris (nasjonale priser) som institusjoner av en viss art («På Tvers»-institusjoner) kunne koble seg på, og hvor prisen ideelt kunne deles på antall institusjoner som ønsket abonnement. Denne modellen har vært sett på som den ideelle prismodellen for denne type institusjoner. Dessverre fikk vi kun priser basert på FTE hos de fleste forlagene. Springer gav en felles pris, men kun for de 4 pilotinstitusjonene. Forlagene mente at priser ut over dette må forhandles på vanlig måte. Forlagene er også generelt skeptiske til denne modellen fordi det ikke inneholder preferanser om økning i pris ved deltagelse av mange institusjoner. Alternativt kunne man derfor se for seg en trinnvis prisøkning ved deltagelse av flere institusjoner. Det vil si at ved eksempelvis hvert femte medlem ville den samlede prisen for pakken øke. Denne modellen ville imidlertid kreve mer administrasjon. Prosjektet har dermed ikke klart å påvirke prismodellene som eksisterer i dag. Forlagene ønsker i all hovedsak å selge abonnement basert på FTE da dette er en internasjonal og godt utprøvd standard som også gir forlagene sikkerhet i forhold til inntekter. Basert på denne piloten mener prosjektet imidlertid at typiske «På Tvers» institusjoner bør få priser basert på annet grunnlag, eller i alle fall FTE som representerer reelt antall brukere heller enn antall ansatte i organisasjonen.

Se Delmål 4 for mer om anbefalinger angående prismodeller.

Avvik 3.

I slutten av prosjektet viste deg seg at verken Elsevier eller Wiley kunne regnes med i piloten. Wiley var i utgangspunktet villig til å gi tre måneders tilgang som vi bestemte å gjennomføre de tre siste månedene av piloten. Det viste seg imidlertid at det ikke var mulig å komme i kontakt med forlaget for å få satt opp tilganger og de gav lite respons generelt. Prosjektet bestemte derfor å kutte ut Wiley.

Elsevier ønsket i utgangspunktet å være med på piloten og ifølge flere av pilotinstitusjonene hadde de tilgang til Elsevier sine ressurser. Vi fikk imidlertid beskjed fra forlaget selv at tilganger ikke var satt opp og at de dermed offisielt ikke

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

var med i piloten. Dette resulterte i at vi ikke kunne regne med Elsevier selv om pilotinstitusjonene (i alle fall noen av dem) hadde tilgang i løpet av pilotperioden. I slutten av pilotperioden stod vi derfor igjen med Sage, Springer, T&F og WOS.

Tilbakemeldinger fra pilotinstitusjonene basert på sluttsamtaler. Oppsummering av sluttsamtalene.

Oppsummering.

Sluttsamtalene viser tilbakemeldinger som verifiserer en del av funnene fra første fase, samt at vi ser at det er likheter mellom tilbakemeldingene fra de to typiske «På Tversinstitusjonene:

1. Både Sjøfartsdirektoratet og Verdighetssenteret gir uttrykk for at kun et fåtall av de ansatte har behov for forskningsinformasjon, men at tilgangen i økende grad er viktig for de personene det gjelder. Funn fra fase en støtter også opp om denne tilbakemeldingen. I blant annet fokusgruppesamtalen med personer fra Hordaland fylkeskommune ble det understreket at det i økende grad ansettes personer med doktorgrad og at det forventes at beslutninger og avgjørelser skal være kunnskapsbasert. Disse personene er i mindretall i institusjonen.

Møreforskning og Vestlandsforskning er i større grad forskningsinstitusjoner, og har derfor litt andre behov enn de to ovennevnte, og det kan antas at disse to institusjonene i større grad er avhengig av tilgang for flere ansatte. Dette støttes i data innsamlet i første fase.

- Dette mener vi er en av de viktigste funnene fra piloten. Det viser at forlag, og CRISStin som forhandler, i de økonomiske modellene må definere FTE på en litt annen måte enn hva som gjøres i høyere utdanning og forskningsinstitusjoner, hvor alle ansatte og studenter regnes med.
- Ut i fra sluttsamtalene virker det som priser mellom 10- og 100 000 er hva institusjonene er villige til å betale for tilgang til forskningsinformasjon. Det interessante her er at den minste institusjonen (Verdighetssenteret) er villig til

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

å betale mest. Det betyr at en liten institusjon som Verdighetssenteret med 9 ansatte er villig til å betale nesten det samme som Vestlandsforskning, som er en ren forskningsinstitusjon. De som er villig til å betale minst er Møreforskning som per i dag bruker 10 – 20 000 på forskningsinformasjon. Sjøfartsdirektoratet har uttrykt et tak på 40 000 som en grense for hva de ønsker å betale. Det er viktig å understreke at prisene ikke er basert på annet enn samtaler med personer i institusjonen som ikke nødvendigvis har et overordnet økonomisk ansvar.

- Det ser altså ut til at det er litt forskjellig betalingsvilje i pilotinstitusjonene. Det ser heller ikke ut til at det er de rene forskningsinstitusjonene som er villig til å betale mest, selv om det ville være naturlig å tro at de har et større behov (og dermed større informasjonsbudsjett) enn de typiske «På Tvers»-institusjonene som ikke har forskning som hovedaktivitet.
2. Sjøfartsdirektoratet og Verdighetssenteret gir også uttrykk for at det mangler kunnskaper om søk og gjenfinning i organisasjonen, men at det vil være en prioritet å få opplæring i dette i fremtiden. Spesielt Verdighetssenteret er opptatt av dette. Begge institusjonene gir tilbakemelding om at det vil være en fordel om administreringer av tilgang kan skje via fag-/forskningsbibliotek slik at opplæring og administrering tas hånd om av fagpersoner. I tillegg ønsker institusjonene tilgang til andre tjenester som fag- og forskningsbibliotek tilbyr. Møreforskning og Vestlandsforskning har ikke disse behovene i samme grad.
    - Prosjektet mener at dette viser at «På Tvers»-institusjonene ønsker at andre skal ta seg av tilgangsstyring. Dette støtter også opp under at den modellen vi testet ut i gjennomføringen av piloten er den som er mest ønskelig fra institusjonene sin side.
  3. Ansatte i pilotinstitusjonene har tidligere fått tilgang til forskningsinformasjon på forskjellige måter. Møreforskning har brukt bibliotek tjenester der de ulike avdelingene er lokalisert, og de har tilganger til ressurser i institusjoner hvor ansatte har bi-stillinger.

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

Ved Vestlandsforskning hadde institusjonen abonnement tidligere, men disse ble dyre. På grunn av fysisk nærhet til HiSF har instituttet nå i stedet «Walk in use» ved Høgskulen i Sogndal, samt at flere ansatte har tilganger via sine bi-stillinger eller studiesteder (Ph.d-kandidater). Det gjøres av og til direktekjøp, men dette er ikke så vanlig. Vestlandsforskning ser derfor ut til å være godt dekket selv om de ikke selv abonnerer på noen ressurser. Ved Verdighetssenteret har de hatt tilgang via kontaktnett eller ved å oppsøke Universitetsbiblioteket i Bergen ved behov.

Ved Sjøfartsdirektoratet ser det ut til å være den enkelte ansattes kontaktnett som har vært den vanligste tilgangsmetoden.

Funnene fra avslutningssamtalene på dette stemmer derfor godt overens med funnene fra fase en.

4. Tilbakemeldinger angående prosjektet og prosjektets viktighet har vært positive. Informasjonen ble vurdert som bra (inkludert nettsidene) og relevansen av prosjektet har vært oppfattet som stor. De fleste institusjoner ønsker tilgang til opplæring i søk og gjenfinning og har derfor et ønske om å være knyttet til et fag- og forskningsbibliotek som kan tilby slike tjenester. Møreforskning har ikke gitt så mye tilbakemelding. Det ser imidlertid ut til at de har vært litt skeptiske til prosjektet, og til å gå videre med dette uten å ha noen større evalueringer innad i organisasjonen.
  - Ut i fra tilbakemeldinger og praktiske hensyn ser prosjektet at valget om å la fag- og forskningsbibliotekene administrere tilganger er en modell som fungerer. Institusjonen kan på den måten bli knyttet til biblioteket, og kanskje også betale noe ekstra for biblioteket sine tjenester.
5. E-bøker og referansedatabaser kan også være interessant for pilotinstitusjonene. Inntrykket er at de fleste ønsker tilgang til mest mulig materiale.
  - Prisen hver institusjon ønsker å betale setter selvsagt begrensninger for hva de faktisk kan få tilgang til.

Statistikk

Statistikk har vært viktig for prosjektet slik at vi har kunnet måle bruk opp mot tilbakemeldinger. På grunn av tidligere nevnte problemer med innhenting av statistikk (se avvik i dette kapitlet) har det ikke vært enkelt å skaffe den oversikten som vi ønsket å få. Siden Elsevier trakk seg ut av prosjektet foreligger ingen statistikk fra dem.

Når vi har sett på statistikk har vi i all hovedsak sett på antall bruk og nedlastninger per leverandør. Det vi kunne ønske å se var når ressursene ble mest brukt, men da statistikkene fra de forskjellige leverandørene inneholder forskjellig informasjon har ikke dette vært så lett. I tillegg har vi ikke full statistikk fra hele perioden fra leverandørene da dette har vært vanskelig å få tak i. Vi har derfor kun tatt en enkel oversikt over bruk i denne rapporten.

Den statistikken vi har fått støtter opp om andre funn i prosjektet. Blant annet ser vi tydelig at offentlig forvaltning har lavere bruk enn forskningsinstitusjonene. Dette gjelder alle leverandørene. Vi har tidligere i rapporten vært inne på årsaker til at offentlig administrasjon har et annet behovsmønster enn forskningsinstitusjoner, noe som gjør seg gjeldende også i statistikken.

Under følger en enkel oversikt over bruk i pilotinstitusjonene. Statistikkene fra de forskjellige leverandørene inneholder ikke de samme elementene, så dermed har det vært vanskelig for oss å vite om statistikken i alle tilfeller viser faktiske nedlastninger. I den grad vi har kontroll på dette kommer det fram under hver leverandør i tallene under. Vi har heller ikke statistikk for hele perioden fra alle leverandørene.

Statistikk Sage: Januar 2015 – april 2015

Møreforskning: - 3 tidsskrifter brukt 4 ganger

Sjøfartsdirektoratet: - Hadde ikke noe registrert bruk i perioden

Verdighetssenteret: - 7 tidsskrift brukt 13 ganger

Vestlandsforskning: - 10 tidsskrift brukt 17 ganger

Statistikk Springer: November 2014 – mars 2015

Møreforskning: - 59 tidsskrifter brukt 193 ganger

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

Sjøfartsdirektoratet: - 4 tidsskrift brukt 5 ganger

Verdighetssenteret - 1 tidsskrift brukt 1 gang

Vestlandsforskning: - 30 tidsskrifter brukt 105 ganger

Statistikk Thomson/Reuters: Februar – april 2015

(Her oppgis økter. En økt kan inneholde en eller flere aktiviteter.)

Møreforskning: - 6 økter, hovedsakelig i WoS

Sjøfartsdirektoratet:- 1 økt, hovedsakelig i WoS

Verdighetssenteret:- Feil i statistikk fra leverandør. Bruken er urealistisk høy.

Vestlandsforskning: - 73 økter, hovedsakelig i WoS, men også i andre tjenester fra leverandøren.

Statistikk T&F:

Møreforskning Molde – 1 bruk i 1 tidsskrift

Møreforskning Ålesund - 19 bruk i 10 tidsskrift

Møreforskning Volda – 1 bruk i 1 tidsskrift

Verdighetssenteret – Ingen bruk

Sjøfartsdirektoratet – 3 bruk i 2 tidsskrift

Vestlandsforskning – 25 bruk i 11 tidsskrift

Delmål 4. Anbefalinger samt identifisering av eventuelle alternative modeller lisensmodeller.

Siste delmål i fase to var å vurdere prosjektet og komme med anbefalinger på bakgrunn av resultater fra piloten. Prosjektet har kommet fram til noen anbefalinger som vi mener det er mulig å kunne gjennomføre i Norge og som CRISTin kan ta med seg i fremtidige forhandlinger med forlagene. Under presenterer vi to økonomiske modeller vi mener kunne fungere ut i fra funnene i prosjektet.

Anbefalte lisensmodeller.

I løpet av prosjektets to faser er det to spesifikke forhold som har pekt seg ut, og som prosjektet mener bør bli tatt hensyn til dersom det skal forhandles priser for typiske «På Tvers» - institusjoner:

1. Ved analyse av dataene som ble samlet inn i prosjektets første fase så vi at forskjellige institusjoner, eksempelvis rene forskningsinstitusjoner vs. typiske «På tvers»-institusjoner har forskjellig søkeadferd, og forskjellige behov. Eksempelvis ønsker forskningsinstitusjoner brede søk, tverrfaglige søk og avanserte søk, mens offentlig forvaltning ønsker spesifikke søk i et utvalg tidsskrifter/baser, og gjerne kun i perioder av året i forbindelse med spesifikke oppgaver.
2. På grunnlag av tilbakemeldingene fra pilotinstitusjonene ser vi også at de typiske «På Tvers» - institusjonene har en veldig begrenset bruk av ressursene, men at den bruken de har er viktig for å løse viktige oppgaver. Dette viser også igjen i statistikken. Bruken blir derfor ofte lav og konsentrert til perioder av året. Dette også fordi kun et antall personer i institusjonen har behov for å gjøre søk, i motsetning til UH-sektoren hvor de fleste ansatte og studenter har behov for tilgang til forskningslitteratur.

Hos forskningsinstitusjonene er bruken jevnere året gjennom (men selvsagt også her vil bruk variere ut i fra prosjektaktivitet), og det søkes i flere kilder. Søkerne er også i utgangspunktet profesjonelle søkere da søk og gjenfinning er en naturlig del av en forsker sin hverdag. I offentlig forvaltning og eksempelvis helseinstitusjoner slik som pilotinstitusjonen Verdighetssenteret, er det sjeldnere etablerte rutiner når det gjelder

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

bruk av forskningsinformasjon. I denne type institusjoner er det ofte et fåtall faglige ansatte som vil ha behov for forskningsinformasjon i perioder og de resterende vil aldri eller sjelden ha det behovet. I følge fokusgruppeintervjuene i første fase av prosjektet har offentlig forvaltning et økende fokus på forskningsbasert kunnskap og et økt fokus på ansettelse av personer med doktorgrad. Det er derfor et paradoks at sektoren ikke har tilgang til den forskningsbaserte kunnskapen arbeidet de gjør skal baseres på.

Alt i alt betyr dette, sett både ut i fra data samlet inn i første fase av prosjektet, samt bruk og tilbakemelding i andre fase, at «På Tvers»-institusjonene har et lavt bruk, og at et fåtall i institusjonen har reell bruk for forskningsinformasjonen. Likevel er tilgang til forskningsinformasjon en forutsetning for at institusjonene skal kunne arbeide forskningsbasert. Eksempelvis ser vi fra sluttsamtalen at Verdighetscenteret i sine strategiske retningslinjer har lagt vekt på at tilganger er prioritert i tiden fremover.

Ut i fra disse forutsetningene ser prosjektet altså to alternative økonomiske modeller som vil kunne fungere for disse institusjonene:

Prismodell 1

En nasjonal pris som CRISTin bør forhandle frem på vegne av alle i Norge, hvor institusjonene deler på regningen. For å ivareta forlagene sine ønsker om økte inntekter ved flere medlemmer kunne en stegvis prisøkning ved x antall medlemsinstitusjoner være en mulighet. Eksempelvis økning i pris for hver tiende institusjon som inngår abonnement.

Denne prismodellen mener vi vil fungere fordi:

- Den vil redusere administrativt arbeid. Med en fast pris vil det være enkelt for institusjonene å sette seg inn i priser og ta et valg.
- Det vil være enklere for CRISTin enn å administrere flere små institusjoners abonnement.
- Priser basert på vanlig FTE vil slå feil ut for disse institusjonene. Som vist vil et fåtall av de ansatte faktisk ha behov for forskningsinformasjonen, og da vil det

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

fort bli dyrt å regne priser basert på totalt antall ansatte. Om FTE kan baseres på et reelt antall brukere vil dette derimot være fornuftig, og dette er også noe CRISTin har sett på ved lignende tilfeller. Dette vil imidlertid ikke løse utfordringene med mange små institusjoner som vil henvende seg til CRISTin.

Prismodell 2.

En standardisert modell hvor partnerinstitusjoner betaler en del av avtaleprisene når de er knyttet til en større institusjons avtaler. Dette betyr i praksis at tilknyttede institusjoner får en predefinert pris basert på FTE i den tilknyttede institusjonen. En slik modell er fremforhandlet hos JISC og er en modell CRISTin mener kan passe også i det norske markedet.

Det største problemet med denne modellen er at den kan være noe tidkrevende å administrere. CRISTin mener at det ville være ønskelig med noe mer sentralisert administrering dersom denne modellen skulle være en fremgangsmåte i Norge.

Basert på eksempel fra JISC kan en slik modell se slik ut:

The Partner Fee is based on the number of FTE within the Partner Organisation. The Partner Fee will be invoiced by the Publisher separately to the Fee.

Number of FTE in Partner Organisation(s)

Partner Fee as a percentage of the Licence Fee as set out in Schedule 1

0-100	0.5% or 0% ideally in first year
100-300	1%
301-600	1.5%
601-900	2%
901-1200	2.5%
1201 -2000	3%
> 2000 FTE	a separate licence would apply

Administrativ modell:

Det vi mener er et av de viktigste og mest overraskende funnene i prosjektet er at det er et stort ønske fra pilotinstitusjonene om tilgang til flere av fag- og

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

forskningsbibliotekene sine tjenester. Da denne forespørselen kom fra alle pilotinstitusjonene kan vi anta at dette er en etterspørsel fra mange lignende institusjoner rundt om i Norge. Vi mener derfor at dette er enda en grunn til at administrering av tilganger for denne gruppen burde skje via et fag- og forskningsbibliotek, som da også i tillegg kunne yte blant annet søketjenester overfor tilknytningsinstitusjonene. Prosjektet mener også at bibliotekene i større grad bør ha fokus på å ta betaling for tjenester de yter utenfor sin egen institusjon, og bør derfor finne gode standarder for å måle verdien av disse tjenestene.

Det er en anbefaling fra prosjektet at administrering av tilganger for «På Tvers»-institusjoner og eventuelt andre fag- og forskningsinstitusjoner uten egne fagbibliotek, skjer ved å tilknytte seg et fag- og forskningsbibliotek i regionen.

Pilottilgangen ble organisert slik at pilotinstitusjonene brukte prosjektmedlemmene som kommunikasjonskontakt mellom pilotinstitusjonene og CRISTin.

Prosjektmedlemmene håndterte de fleste praktikaliteter, samt informasjonsarbeid, mens CRISTin tok seg av direkte kontakt med forlagene. Dette fungerte bra i pilotperioden ifølge pilotinstitusjonene (se Appendix IV – Avslutningssamtalene), men det kom altså også frem at de fleste pilotinstitusjonen hadde ønske om tilgang til flere av biblioteket sine tjenester.

Aspekt det ikke er lagt vekt på i piloten.

Tilgang :

Et aspekt som piloten ikke har tatt hensyn til er søk og gjenfinning. I prosjektet har det ikke vært satt fokus på hvordan institusjoner kan få tilgang til gode søkegrensesnitt som samler ressursene de abonnerer på, eller gitt opplæring i søk og gjenfinning. I utgangspunktet var det tenkt at de som driver forskning bør ha denne kjennskapen. Selv om vi utgangspunktet antok at offentlig forvaltning ville ha behov for opplæring hadde ikke prosjektet ressurser til dette. Vi satte i stedet opp nettsider med lenker til forlagene sine søkesider, og med enkel informasjon til hvordan å søke i basene. Dette mener vi gav noe hjelp underveis slik at brukerne hadde et alternativ til å søke i Google.

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

Det er imidlertid viktig at denne brukergruppen har gode forutsetning for søk og gjenfinning dersom flere skal få tilgang på landsbasis. Avhengig av hvordan institusjoner får tilgang, bør søk og gjenfinning planlegges som en del av tilgangen. Dersom fag- og forskningsbibliotek administrerer tilgangen er det kanskje også mulig å gi tilknyttede institusjoner tilganger til de samme søkegrensesnitt som brukerne av biblioteket i utgangspunktet har. Hvilke muligheter som ligger her har imidlertid prosjektet ikke sett noe videre på.

APPENDIX I – Informasjonsskriv til pilotinstitusjonene

"På Tvers – Regional tilgang til elektronisk forskningsinformasjon" Invitasjon til å delta i pilot

Om prosjektet

I dag er det både administrativt og økonomisk ressurskrevende å få tilgang til forskningsinformasjon for fag- og forskningsinstitusjoner som ikke er en del av universitets- og høyskolesektoren. Dette betyr at mange institusjoner som ønsker bedre tilgang til slik informasjon ikke har mulighet til dette. Flere bibliotek i universitets- og høyskolesektoren har fått forespørsler om mulighet for tilgang via dem, men dette har så langt ikke vært mulig på grunn av begrensninger i de lisensmodellene som finnes.

«På Tvers – Regional tilgang til elektronisk forskningsinformasjon» er et prosjekt i regi av UH-Nett Vest som forsøker å finne alternative lisensmodeller som vil gjøre det enklere for mindre fag- og forskningsinstitusjoner å få tilgang til kvalitetssikret forskningsinformasjon.

Prosjektet er et samarbeid mellom bibliotekene ved Universitetet i Bergen, Høgskolen i Bergen, Høgskulen i Sogn og Fjordane, Høgskulen i Volda og Høgskolen Stord/Haugesund. I tillegg er CRISTin med som nasjonal representant. CRISTin fremforhandler lisensavtaler med forlagene på vegne av universitets- og høyskolesektoren.

Vi er nå inne i en fase av prosjektet hvor vi ønsker å komme i kontakt med institusjoner som kan tenke seg å være med på en pilot.

Hva betyr det å være med på piloten?

I pilotperioden vil ansatte hos dere få fri tilgang til forskningsressurser fra en rekke forlag, over en periode på seks måneder. Dette gjelder ressurser fra forlagene Elsevier (ScienceDirect), Springer, Taylor & Francis og Sage. Springer inkluderer også elektroniske bøker.

Det vi ønsker at dere gjør i pilotperioden er å:

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

Bruke forskningsinformasjonen slik dere har behov for i det daglige arbeid

Tilrettelegge for at vi kan nå ut med informasjon om hvordan forskere ved institusjonen kan søke etter forskningslitteratur

Melde inn de aktuelle IP-adressene ved deres institusjon

Hva skal vi gjøre for dere?

Legge til rette for at dere får tilgang til forskningslitteratur

Sørge for at dere får den informasjonen dere behøver underveis

Gi support og ev. nødvendig opplæring

Føre statistikk underveis, slik at både vi og dere i slutten av prosjektet har oversikt over bruk av ressursene hos dere.

I forkant av piloten har CRISTin forhandlet frem avtaler med de ovennevnte forlagene slik at dere får gratis tilgang i pilotperioden. Ved en eventuell videreføring av en eller flere avtaler vil CRISTin ha ansvar for forhandlinger av priser på vegne av dere.

Pilottilgangen skal etter planen være på plass fra 13. oktober 2014.

Hva skjer når piloten er gjennomført?

Når pilottilgangen på seks måneder er over skal det gjøres en evaluering av prosjektet. Da ønsker vi at dere er villige til å diskutere deres oppfatning av bruk og tilgang. Innen den tid vil det også foreligge pristilbud fra forlagene, slik at dere kan ta stilling til det økonomiske aspektet og vurdere om dere ønsker å videreføre abonnement på en eller flere av de ressursene dere har hatt tilgang til i pilotperioden. Dere binder dere *ikke* til videreføring av abonnement i etterkant av piloten.

Vi håper dere ønsker å delta og ser frem til å høre fra dere.

For påmelding til piloten, se skjema på
<https://nettskjema.uio.no/answer/paatvers.html>

Frist for påmelding: 1. oktober.

Ta gjerne kontakt dersom spørsmål.

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

Monica Roos
Høgskolen i Bergen
Telefon: 55 58 75 12
E-post: mroo@hib.no

Monica Roos
Høgskolen i Bergen
Prosjektansvarlig

APPENDIX II – Eksempler på prisforslag fra forlagene.

Eksempler på priser som forlagene gav i slutten av piloten. Forlagene gjorde det klart at de ønsket forhandlinger om prisene. Som vi ser gav Springer priser kun for de 4 pilotinstitusjonene, de ønsket ikke å inkludere flere i prisforslaget.

Sage			
Tier	FTE	Number of institutions	Pris 2015 (30 % av eksisterende abonnement eller minimum pris £ 3000)
1			£3 000
2	7 - 15	4	£3 000
3	16 - 30	3	£3 000
4	31 - 60	3	£3 000
5	61 - 100	1	£3 000
6	101+		£3 000

Rabatt basert på antal deltagere. Flere deltagere høyere rabatt.

7-10 medlemmar: 15%
11-15: 20%
16 eller fler: 25%

Varje institution som beslutar sig för att gå med får alltså ett separat pris. Skulle ni under årets lopp få fler institutioner intresserade så kan ni lägga till medlemmar två gånger under årets lopp (förslagsvis i April och Augusti). Dessa medlemmar får då gratis access under det första året, under förutsättning att de förbinder sig att vara med i avtalet även under nästkommande år. På detta sätt kan vi hålla administrationen nere för bägge parter, men samtidigt ge er lite extra med en liten försäkring om fortsatt deltagande för nya medlemmar för vår del.

Figur 1: Sage tilbyr pris basert på antall institusjoner som ønsker abonnement.

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

Springer			
Tier	FTE	Number of institutions	Pris 2015 - 12 måneder
			€ 15,000 sammenlagt for alle 4 På Tvers institusjoner (3750 hver?) We want to keep this as simple as possible and ask a flat fee of Euro 15.000 for 12 months, trial period not included, which ends on 30 April 2015. With this flat fee they will have access only (no archival rights), to all titles in the attached title list, which are 2041 titles, access from 1997-2015 content, where available. How you will divide the fee amongst these 4 institutions we leave that up to you, unlimited users, no multi-site.

Figur 2: Springer gav tilbud som kun inkluderte de 4 pilotinstitusjonene.

Thomson - WOS			
Tier	FTE	Number of institutions	Pris 2015
1	1 - 40		\$2 459
2	41 - 99		\$3 380
3	100 - 189		\$4 302
4	190 - 399		\$5 532
5	400 - 999		\$6 761

Ingen rabatt. Har allerede en pris modell for mindre institusjoner - trenger klarere definisjon av På Tvers institusjons kriterier.

Figur 3: Thomson mener de har prismetodeller som også dekker små institusjoner. De ønsker også en klarere definisjon av "På Tvers-Institusjoner".

Taylor & Francis			
Tier	FTE	Number of institutions	Pris 2015
1	0-50		€ 1 995
2	51-100		€ 2 490

Ny tier 1 for mindre institusjoner.
Prorata priser: Nei
4 % økning i 2016

Figur 4: T&F gav tilbud om priser basert på FTE, med mulighet for ekstra tier for mindre institusjoner.

APPENDIX III - Spørsmål til pilotinstitusjonene

Spørsmål vi ønsker å ta med i sluttsamtalene:

1. Snakke litt rundt økonomi. Presentere priser, og innhold i pakkene. Siden prisene er foreløpige vil det være et mål å få en første reaksjon fra institusjonene.- Har institusjonen egne budsjett for informasjonsressurser?
  - Hva er smertegrensen for hva institusjonen kan betale?
  - Hvor avhengig er i så fall størrelsen av denne budsjettposten av størrelsen og mengden prosjekter, har den en fastdel som ikke er påvirket av dette fra år til annet?
2. Er det noen baser som er mer relevante enn andre?
3. Hvilke ordninger har institusjonene hatt tidligere når det gjelder forskningsinformasjon? Har de eksempelvis kredittkort som brukes bruker for å få tak i nødvendig forskningsinformasjon? Andre løsninger?
4. Har de tenkt over om det er ønske om videre abonnement? Behøves mer informasjon fra prosjektet angående tilganger, innhold, priser ol?
5. Er forskernes behov blitt dekket via de tilgangene de hadde nå i piloten? Er sluttbrukerens behov dekket? Ja/nei. Dersom ikke: hva har de savnet?
6. Når man får opp ein artikkel i fulltekst: Ser forskerne da om det er prosjektet som gir dem tilgang - eller er dette noe de ikke tenker over? (Flere har gitt uttrykk for at dette er "usynlig" for dem.)
7. Har dere fått den informasjonen de behøver?
  - a. frå deres kontaktpersonar ?
  - b. fra nettsidene <https://bora.hib.no/pa-tvers> ?
8. Hvordan kan vi gjøre dette bedre? Kommentarer.....
9. Er behovet for opplæring blitt tilfredsstillt?
10. Åpent spørsmål om hvordan de har oppfattet prosjektet, tilgangen og viktigheten av et slikt prosjekt.
11. Referansedatabaser. Er det noe som også ville være interessant?

12. E-bok tilbud. Er det interessant? Et økende antall ebøker gjør fjernlån og tilgjengelighet fra bibliotekene dårligere. Det er vel ebøker i noen av disse pakkene som pilotene har hatt tilgang til?

- Hva tenker institusjonen om å avstå fra videreføring, å greie seg uten dette utvidede tilbudet?
- Har en på noe vis i prøveperioden kunnet registrere noen endring i tallet dokumenter institusjonen har måttet skaffe gjennom andre kanaler?
- Har det vært noen merkbar endring i hvilke kanaler en har brukt for å skaffe dokumenter en ikke har hatt direkte tilgang til. Har en merket en har sluppet å bruke noen slike, har en noen føling med hvilke en har fortsatt å bruke?

APPENDIX IV - Avslutningssamtalene

Oppsummering av sluttsamtaler med Vestlandsforskning

Oppsummeringssamtale med Vestlandsforskning - 6.mai kl 12:30-13:30.

Til stades: Anne Lise Uglum Skaar (VF), Kyrre Groven (VF), Svein Ølnes (VF) og kontaktperson ved HiSF, Gerd Vik.

1. Databasar og bruk: Me snakka litt om dei ulike basane, såg på dei 2 statistikkane som låg føre, SpringerLink (heile perioden) og Taylor & Francis (november og desember). VF-representantane stipulerte talet på reelle brukarar ved VF i denne perioden til ca 10 forskarar. Dette talet vil variere ut frå personalsituasjon, den einskilde sine litteraturbehov og fase i forskingsarbeidet m.m. Nokre av dei tilsette ved VF er stipendiatar og har god tilgang til store mengder tidsskrift etc ved sine universitet. Ut frå talet 10 forskarar var me samde om at bruken har vore god.

Wiley Online og ScienceDirect har i vår meldt at dei ikkje er med i prosjektet, men dei har truleg vore tilgjengeleg. ScienceDirect har uansett vore tilgjengeleg og er blitt brukt av VF.

2. Utvalet av basar: Det var vanskeleg å si om nokon basar var meir relevant enn andre. Dette avheng av fagområde. Men dei basane som var tilgjengelege, har stetta behovet godt. Kyrre trekte fram Springer, Wiley og ScienceDirect. Svein understreka at siteringsbasen Web of Science har vore svært nyttig.
3. Økonomi: Gerd fortalde litt om dei prisane ein har fått gjennom prosjektet ved Cristin. VF-representantane var samde om at dette var for høgt prisnivå.

Me var innom nokre viktige moment for korleis VF-forskarane har fått dekt sine litteraturbehov:

- Tidlegare har VF hatt abonnement på enkelte store vitenskaplege tidsskrift (td Climatic change frå Springer), men dette hadde vorte for dyrt i høve til bruken og økonomien deira.
- Dei tilsette nyttar såkalla «walk-in use» ved høgskulebiblioteket til HiSF. At dette biblioteket ligg i kort avstand til VF er avgjerande.

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

- Nokre av dei tilsette er også stipendiatar og har god tilgang til litteratur ved sine universitet.
- Direkte kjøp av artiklar skjer kun sporadisk.

Smertegrense for kostnader: Her presiserte alle tre frå VF at dei ikkje har noko mandat til å uttale seg om dette. Dei tenkjer at eit alternativ for VF kan vera å kome under HiSF-biblioteket sin «vengjer» dvs betale ein sum for å få tilgang til dei aktuelle basane der. Kyrre understreka at ein ønskjer å sjå campus-området i Sogndal som eit samla nærings- og forskingsmiljø.

Dei antyda ut frå sin ståstad at 100.000 nkr for å få tilgang på alle HiSF-biblioteket sine abonnement (inkl. SpringerLink), kan vera ein peikepinn for ei slik grense.

4. Informasjon: Det har vore god informasjon frå kontaktpersonen. Også nettsidene har vore brukt, men mest i starten. At namnet Bora har stått på nettsida, har vore litt forvirrande.
5. Har forskarane sett korleis dei har fått tilgang – dvs om det faktisk er prosjektet som har gitt dei tilgang? Til dette svarar dei ja, at dei har sett og forstått dette, men dei sakna ein samla overbygning for søk og tilgang, à la Oria. Dei har brukt Google Scholar.
6. Opplæring: Her har det ikkje vore gitt opplæring då dette ikkje var ein del av prosjektet. VF-representantane ga uttrykk for at det vil vera nyttig for dei å kunne ta del i dei opne kurstilboda HiSF-biblioteket tilbyr.
7. E-bøker vil også vera ei nyttig teneste for VF. Forskarane gav uttrykk for at dei aller helst vil nytte både trykte bøker og e-bøker parallelt – det er fordelar med begge format. Kyrre gav uttrykk for uro dersom det er slik at fagbiblioteka no går bort frå trykte versjonar og kun vil velje e-bøker når det er tilgjengeleg.
8. Generelt: Prosjektet har vore positivt og nyttig. Det har igjen aktualisert behovet som Vestlandsforskning har for ei ordna bibliotekteneste. Prosjektet har styrka kontakten med HiSF-biblioteket.

Dei gav uttrykk for at det er synd at dette tilbodet no er over.

Sogndal 6.5.15
Gerd Vik

Oppsummering av sluttsamtaler med Sjøfartsdirektoratet

Oppsummeringssamtale med Sjøfartsdirektoratet - 13.mai kl. 09.00-10.00

Til stede: Håvard Gåseidnes og kontaktperson ved HSH, Grethe Høyvik Hansen

- 1) Prisene som foreligger er for høye for Sjøfartsdirektoratet, med tanke på deres faktiske bruk av ressursene. Sjøfartsdirektoratet har et eget budsjett til medier og informasjonsressurser. Mye av dette går i dag til aviser, samt norske og utenlandske fagbøker. De er villige til å betale noe for tilgang til elektroniske bøker og tidsskrifter, men sum avhenger av hva som vil være inkludert. F.eks. ønsker de gjerne tilgang til e-bøker. Sier at en potensiell smertegrense kan anslås til maks. kr. 40000,-. Skisserer også opp en løsning med betaling etter forbruk, som ville være en gunstig løsning her som bruken av basene er lav. Det ideelle hadde vært betaling basert på bruk, og at det var forutsigbart, men samtidig ta høyde for økt pris ved økt bruk.
- 2) Foreløpig statistikk er mangelfull, men kontaktperson melder om at for egen del har særlig Elsevier og Springer har vært nyttige baser. Iflg. kontaktperson vil potensielt 30-40 ansatte (av ca. 300) kunne ha nytte av artikkelbaser i sitt arbeid (seniorfagpersonell og de som jobber med strategisk regelverksarbeid), mens maksimum 10-15 av disse igjen sannsynligvis vil være reelle brukere (ansatte direkte involvert i forskningsoppgaver og referansegrupper).
- 3) For å få tilgang til forskningsinformasjon tidligere har ansatte svært sjelden benyttet seg av kjøp av enkeltartikler, ettersom dette har det krevd at man betaler med eget kredittkort for deretter å få tilbakebetalt. Denne prosedyren har gjort det tungvint og omstendelig å få tak i ønsket artikkel, som man heller ikke alltid har noen garanti for at oppfyller det aktuelle informasjonsbehov. Kost-/nytte-aspektet er en utfordring. Den vanligste måten å få tak i forskningsinformasjon på har derfor vært den enkelte ansattes kontaktnett.
- 4) Sjøfartsdirektoratet kommer ikke til å tegne noen abonnement, basert på pris i forhold til bruk. De gir også uttrykk for at det er avgjørende for eventuelle fremtidige avtaler at disse må administreres av andre, eksempelvis HSH, og at det er ønskelig med en felles inngang til ressursene og at opplæring bør være en del av avtalen.
- 5) Sjøfartsdirektoratet sier at behovene deres i all hovedsak har blitt dekket via tilgangene i piloten, og at de kun i enkelttilfeller har fått tilbakemeldinger på at konkrete artikler ikke er funnet.

- 6) Koblingen mellom fulltekst og databasetilgangene har vært opplevd som «usynlig». Inngangen til artikler har i stor grad vært søk Google. I tillegg får de ansatte gjerne lenker til relevante artikler fra eksterne kontaktnett, og de ansatte ved Sjøfartsdirektoratet har opplevd at lenkene har fungert oftere enn før, dvs. en usynlig tilgang via pilotbasene. De påpeker at det har vært positivt at dette har vært usynlig, slik at man har jobbet som før og likevel fått tilgang til mer.
- 7) Informasjon om og rundt prosjektet har vært tilfredsstillende, inkl. nettsidene.
- 8) For bedre tilgang til ressursene skulle det ideelt sett vært en felles inngang til grensesnittene, ev. en lenke til Google Scholar.
- 9) Sjøfartsdirektoratet skulle gjerne sett at det var knyttet mer opplæring til basene. Å søke informasjon er krevende, både når det gjelder tid og kompetanse, og opplæring av superbrukere hadde vært ønskelig.
- 10) Prosjektet har svart til forventningene. Sjøfartsdirektoratet har vært fornøyd med pilotperioden og testtilgangene og melder om at det har vært fint å kunne følge en referanse og faktisk finne fulltekst åpent tilgjengelig. Kontaktpersonen snakker varmt om viktigheten av åpen tilgang til forskningsinformasjon generelt, og at arbeidet deres også er avhengig av forskningsbasert informasjon.
- 11) Ikke tatt opp
- 12) E-bøker er interessant. Ønsker også tilgang til norsk faglitteratur i e-versjon.

Oppsummering av sluttsamtaler med Verdighetssenteret

Oppsummeringssamtale med Verdighetssenteret - 28.mai kl. 12.30- 13.30

Til stede: Silje Eikemo, Stein Husebø og kontakt ved HiB Monica Roos

1. For senteret er det veldig viktig å få tilgang, og de kan derfor se for seg å betale et sted mellom 50-100 tusen i året. Senteret har forskning og forskningsaktivitet som satsningsområde fremover, og derfor er tilgang noe som kan forhandles med ledelse. Tilgang er essensielt fremover, også fordi de er i ferd med å bygge opp kompetanse blant ansatte, senteret sin forskningskompetanse samt ansettelse av doktorgradsstipendiat. Tilgang er et prioritetsområde fremover.

Senteret har et budsjett som det kan forhandles om, og er derfor ikke prosjektbasert men har faste midler. Dette gjør muliggjør å enes om faste summer.

2. Senteret forsker på helse, demens, eldreomsorg og tilstøtende områder. De er også interessert i samfunnsfaglige baser som dekker frivillighet innen eldreomsorg, samfunnshelse, eldre og tilstøtende tema.
3. Tidligere har senteret hatt dårlig med tilganger. Lederen ved senteret har hatt en bi- stilling ved Haukeland universitetssykehus og har hatt tilgang derfra, men de andre ansatte, som driver undervisning, seminarer og opplæring nasjonalt, har ikke hatt noen tilgang. De har ofte måttet ta buss til Universitetsbiblioteket for å få tilgang.

Senteret har en ansatt i Oslo som har tilgang til diakonhjemmet sine ressurser fordi hun har kontor der. Denne tilgangen betaler de imidlertid ikke for.

4. Verdighetssenteret har et stort behov for videre tilgang (se punkt 1) De jobber aktivt med å få dette til og har dette nedskrevet i strategisk plan.

«På Tvers. Regional tilgang til forskningsressurser» - Fase 2: Pilot

---

5. Senteret har hatt en unntakstilstand i den tiden piloten har kjørt, og det har derfor vært lite bruk i de 6 månedene piloten har vært aktiv. En av grunnene til dette er at den personen som har hatt størst bruk for tilgangen har sluttet, og en ny er i prosessen med å bli ansatt. Det har også vært en del andre endringer i organisasjonen som har slått dårlig ut. Institusjonen understreker at de likevel har et kjempebehov for tilgangen fremover og at bruken som har vært i piloten ikke er representativ for hva de ser for seg fremover.
6. I og med at tilgangen har blitt lite brukt så er dette ikke så aktuelt. De få søkene/nedlastingene som har vært har de vært fornøyde med. De søk som ble gjort ble gjort rett i forlaget sin database og ikke via Google.
7. De fikk informasjon i begynnelsen av prosjektet, men kunne godt tenke seg mer opplæring og profesjonalisering i det å søke og lete frem i forskningsinformasjonen. Fremover har dette derfor høy viktighet sammen med det å få tilgang til den informasjonen de behøver. De føler at de fikk den informasjonen de behøvde når vi startet opp piloten.
8. Ikke noe tilbakemelding på dette spørsmålet.
9. Som nevnt er det ønske om å lære mer om søk og gjenfinning i de aktuelle baser for å finne de rette ressursene mer effektivt.
10. Prosjektet er ansett som veldig viktig da senteret har forsøkt å få tilgang til forskningsinformasjon i mange år. De er veldig fornøyd med prosjektet og håper det vil resultere i tilgang.
11. Referansedatabaser vil også være interessant dersom mulig.
12. E-bøker er også interessant innenfor tema som angår Verdighetssenteret.

Oppsummeringssamtale med Verdighetscenteret - 22.mai kl. 10.30- 10.50

Til stede: Finn Ove Båtevik og Geir Helge Nilsen

Sluttsamtalen med Møreforskning har vært vanskelig å få til, så punktene under er basert på samtaler, tilbakemeldinger og erfaringer i løpet av piloten.

1. Lokalavtalene mellom høgskolene og lokalavdelingene av MF inneholder ei fast godtgjøring for bruk av fellestjenester med utskillbar sum for ITK-tjenester og bibliotekstjenester sammenlagt. Men ingen annen budsjettpost for dette formålet finnes. MF har tidligere løst nye felleslisenser for delt nettverksprogramvare ved hjelp av tilleggsføring, slik måtte innsteg i kontraktene og blitt løst. Ikke ubetydelig overlapping mellom tidsskriftene som finnes tilgjengelig ved samarbeidsbiblioteka i dag, men da gjerne ved «galt» studiested. Regner nå med at dette vil endres uansett ved nyorganisering av høgskolesektoren. Skyggeprising av ekstranytta ved øyeblikkelig og varig tilgang til artiklene krever ei analyse MF i dag ikke har kapasitet til å gjennomføre, og organisasjonen lever foreløpig med at bare de i forhånd antatt viktigste artikler blir skaffet gjennom biblioteksamarbeidet med høgskolene.

Hva er smertegrensen for hva institusjonen kan betale?

- Her ligger det en motsetning i at dette til nå er spørsmål den enkelte lokale avdeling har sluttet økonomisk avtale om, mens det kanskje bare er Ålesund som har en bruk som kan gi en målbar finansiell vinning sammenlignet med forlagenes prissetting av plukkjøp på nettet. Lokalkjøp av ulike pakker i vekslende deler av MF sitt spenn kunne være løsningen. Men innenfor nåværende modeller har en lokalt ikke funnet utveier til større kostnader enn 10-20.000 NOK. I snitt har MF ei omsetning på oppunder millionen for hver forskningstilsatt.

2. Er det noen baser som er mer relevante enn andre?

MF har ikke ført noen slags kontrollstatistikk, og vi kan bare kommentere ut fra inntrykk av observert bruk:

WoS/ Thompson (ISI) kan en ikke fra statistikken se i bruk på MF-området, sjøl om den har vært brukt som tilrådd vegvisar til dokumentforsyning ved siden av kontroll mot prosjektets nettsider eller ORIA-oppdagaren over BIBSYS bibliotekskatalog. (eller Google Scholar, som av vane er lettest å gripe til)

Springer og Taylor & Francis er de basene der en har bevist bruk i en størrelse som i teorien kunne gjort det mulig å greie ut et abonnement.

SD/Elsevier finnes nokså lett tilgjengelig for litteratursøk ved to av høgskolebibliotekene alt i dag.

Wiley kom en så vidt innom, men trolig ville dette egne seg bedre for høgskolebiblioteka enn MF.

3. Hvilke ordninger har institusjonene hatt tidligere når det gjelder forskningsinformasjon? Har de eksempelvis kredittkort som brukes for å få tak i nødvendig forskningsinformasjon? Andre løsninger?
  - Bibliotek tjenester ved høgskolebiblioteka der ulike MF-avdelingene ligger, også innlånstjenester Bruken er regulert ved lokale avtaler. MF har ikke sentralt institusjonskort eller refusjonsordninger. Ellers blir forsyning til noen prosjekter løst ved at prosjektinnleide har kontorplass ved høgskole eller universitet, eller det blir brukt stipendiater med fjerntilgang ved sin utdanningsinstitusjon. Det er også eksempel på at MF leier kontorplass på forskningsinstitutt ved universitet. Ellers finnes utstrakt bruk av kontaktnett og fjernpåloggingstilbud ved utdanningsinstitusjoner en har tilknytning til som stipendiat eller i stillingsbrøk.
4. Har de tenkt over om det er ønske om videre abonnement? Behøves mer informasjon fra prosjektet angående tilganger, innhold, priser ol?
  - Videre abonnement blir ikke tegnet i denne omgang. Forlagsinformasjonen er ikke flaskehalsen. Derimot vil en nok først se hvordan bibliotek tjenestetilbudet fra høgskolene ender gjennom omorganiseringsprosessen før en går videre med de opplysninger om bruk en alt har og tar stilling til nye ordninger. Et fjernpåloggingpunkt innen MF sitt intranett bør også være klart til bruk før noen ny kontrakt blir inngått.
5. Er forskernes behov blitt dekket via de tilgangene de hadde nå i piloten? Er sluttbrukerens behov dekket? Ja/nei. Dersom ikke: hva har de savnet?
  - Bare innlånstjenesten i Volda har vært fulgt samtidig med prosjektet. Og der lå innlånet fra før så lavt at en ikke kan slutte noen vei med særlig visshet. I motsetning til Ålesund kan det også være slik at en her mest brukte tidsskrift en fra før hadde et tilbud av gjennom høgskolebiblioteket. Så er det også slik i Volda at de prosjekttilsatte er de som har hatt mest bruk for teoretisk og historisk litteratur av den typa som de mest brukte basene byr på. Dette har

disse personene hatt tilgang på ved fjernpålogging til sine vanligste nærbibliotek. I Ålesund ser en likevel en etterspørsel utover det. Fjernarbeidende tilsatte med innleid kontor plass ved universitet har kommentert at ikke funnet noe ekstra nytte ved tilbudet, men på grunn av manglende teknisk løsning for utstrekking av tilbudet til heile denne gruppa er det sannsynligvis heller tale om manglende evalueringsgrunnlag til å oppfatte forskjellen mellom tilbudene. I Volda fins det ikke grunnlag for eller ønske om andre pakker, heller ikke nevnt slike fra Ålesund – sjøl om en der har større etterspørsel.

6. Når man får opp ein artikkel i fulltekst: Ser forskerne da om det er prosjektet som gir dem tilgang - eller er dette noe de ikke tenker over? (Flere har gitt uttrykk for at dette er "usynlig" for dem.)

- Nei, i regelen ikke. På samme vis som en heller ikke tenker over hva slags pakke eller forlagsarkiv en oftest havner i. Sjøl om en veit en er i ei prøvetid, har en dermed bare håp om oftere gjennombrudd i tilgangen på nettet uten at en vanligvis kartlegger hvorfor/hvorfor ikke. Manglende tilgang er så vanlig fra før at håpet om å finne noe meir likevel ikke er en vanlig grunn til å bruke tid på å finne ut om hvorfor en ikke fikk slik. Forlagets/pakkeleverandørens gjenkjenning av institusjonen er noe en må gjøre ekstra oppmerksom på og formidle tydeligere er nøkkelen til å forstå årsaken til tilgangen. Arbeidsvanen er vel helst ekstensiv høsting som nettnomade. De som har og er godt orientert om fleire kilder til artikkelforsyning, f.eks. fjernoppkobling til annen høgskole eller universitet, kan ha opptil tre skjermer oppe med ulik IP-gjenkjenning oppe samtidig og på sitt vis høste på tvers likevel.

7. Har dere fått den informasjonen de behøver?

- Bare tilbud om den, i etterhand kan en vel se at langt fleire deltakere burde fått kontrollspørsmål slik at en kunne vurdere hva mottakerene av opplysningene blei satt i stand til å skjønne.
  - En har avdekket at en i for liten grad har forstått hva en optimalt kunne nådd fram til, og derfor heller ikke visst at det var meir å spørre om. En fast faglig kontaktperson på avdelingen som hadde sagt seg villig til og var opplært til større ferdigheter burde en i tillegg til administrativt personale brukt som kontaktpunkt, slik at terskelen for rådgiving kunne senkes og utveksling av erfaring hadde et ekstra internt punkt. Til en viss grad var dette vanskeliggjort av at faglige gruppeledere og tyngdepunkt for forskingsfeltene ofte var fysisk ulike steder. Likevel kunne en forutsett dette med bedre innsikt i hvordan utveksling av fagopplysninger gikk for seg.
- a. fra deres kontaktpersoner ?
- Tilbudet har vært der, men underutnyttet. En skulle ønske en kunne ha vært til stede for brukergruppa også som rettleder ved litteratursøk eller

arbeidsskygge. Bare unntaksvis har dette vært gjort, og da ofte med ufullstendig litteraturtilbud pga. manglende fjernpåloggingsløsning for pakketilbudet i prosjektet. Med tanke på det forholdsvis store tallet tilsatte, særlig i Volda, som har arbeidet heimefra, på leid kontor utenfor Volda eller på høgskoleområdet utenfor prøvetilbudets IP-adresser, burde kontaktpersonen ikke bare kontrollert tilgangen på kontorområdet, men bevist den som manglende ellers og enda meir aktivt understreket at dette var eneste mulighet. For seint blei det avklart at noen desentraliserte trodde passordpålogging på MF sitt intranett var nok til å få tilbudet. Men et eget fjernpåloggingspunkt innenfor dette bare var pekt på som nødvendig, ikke satt i drift.

- b. fra nettsidene <https://bora.hib.no/pa-tvers> ?
- Som en slags demonstrasjon av mulighetene, ja. Men å motivere folk til å slå etter her for å kontrollere at de virkelig ikke skulle ha tilgang – det var vanskelig. Når det først var slått fast at fastnettet leverte pakkene, da reflekterte ikke folk stort over det. Hvorfor slå etter når en likevel ikke der og da kom nærere til fulltekst? Om fullteksta likevel blei forhåndsvurdert viktig nok, hadde en ofte kontaktnettet sitt, nærbibliotek til hverdags og til sist fjernlån i samarbeidsbiblioteket lokalt.
8. Hvordan kan vi gjøre dette bedre? Kommentarer.....
- Et større utbygd prosjekt ville nok studert tidligere bruk av og innvirkningen på fjernlånet ved alle tre høgskolebibliotek når det gjaldt MF, og så prøvd sammenlikning med tida før og etter. For MF sin egen del bør en også prøve å se overlapping mellom brukte titler utenom og i prøvetida alle disse stedene. Egne testpersoner knyttet til avtala ville som sagt også senka terskelen internt for å spørre om mulige vansker som brukerne kanskje ikkje så viktige nok til å ta kontakt om å rette opp.
9. Er behovet for opplæring blitt tilfredsstilt? Dette vet vi vel egentlig at det ikke har siden utstrakt opplæring i søk ikke var en del av prosjektet (vi antok at forskere kan søke selv).
- Litteratursøkingsdelen, der måtte vi lite på hva folk kunne fra før. Høgskolebiblioteket hadde i tida før tilbudet en god del opplæring med høgskoletilsatte som seinare skulle arbeide for MF, men fikk av ulike grunner ikke prøve det fulle tilbudet på disse. For alle parter kunne det ha vært ei interessant blanding å koble opplæringa med å dele erfaring i å finne flest mulig originalartikler under tilbudstida. MF mener også deler av prosjektarbeidet har større del av totalarbeidet og er meir onneaktig til ujamne tider på året enn før. Noen prosjekt har meir preg av å laste ned åpne sakspapir og offentlige dokument fra nettet enn å finne tradisjonelt

tidsskriftstoff og teoretisk bakgrunnsstoff. I motsetning til erfaringene fra tradisjonelle undervisningsfag ved høyskolene. Under slike prosjekter er det verre for brukerne å se nytten av slik rettleiding.

10. Åpent spørsmål om hvordan de har oppfattet prosjektet, tilgangen og viktigheten av et slikt prosjekt.
- Forskerne og utrederene har kanskje bare sett dette som en utvei til å arbeide i et større artikkeltilfang med nytteverdi der og da. De finnes i liten grad noen oppfatning av mulige tilstander etter prøvetida, og det er i alle fall vanskelig å forstå omfanget av hvilke opplysninger en trenger samle for å danne seg et slikt bilde. Økonomisk/administrativ ledelse kvier seg for å forandre for mye på tradisjonelle løsninger uten et utgreiingsarbeid de ikke har kapasitet til å sette i gang med eller ser at en har omfattende nok statistikk bak seg til å uttale seg sikkert på grunnlag av. Uansett vil nyorganisering av eierinstitusjonene føre med seg noe endringer i hva de tradisjonelle løsningene kan levere lokalt. Erfaringene fra prosjektet er ikke dermed ugyldige, men det ligger ikke direkte nytte i å gå gjennom dem for å handle her og nå. Forslag til hvordan dette kunne gjøres, er likevel sendt over fra prosjektet.

11. Referansedatabaser. Er det noe som også ville være interessant?
- MF har aldri tenkt på at det finnes bruk for noe slikt, og meiner det ikke er slik. Utenom åpen norsk statistikk blir det kjøpt inn skreddersøm av slik til prosjekt, ulik til hvert. Det finnes ingen ferdig base å kjøpe seg inn i for å kjøre egne analyser. Internasjonal statistikk er lite eller aldri etterspurt i Volda, noe meir i Ålesund. Der er det trolig mindre handelsvare, men utveksling mellom forskere.

En del større håndbøker i e-bokformat er grensetilfelle til faktadatabasar, noen av disse har og utvikla seg fra slike. Utenom ordbøker på nett har en ikke regnet med bruk for slike.

12. E-bok tilbud. Er det interessant? Et økende antall e-bøker gjør fjernlån og tilgjengelighet fra bibliotekene dårligere. Det er vel e-bøker i noen av disse pakkene som pilotene har hatt tilgang til?
- PT: Det er større monografiserier eller sterkt emnehefteorienterte serier blant noen av forlagenes periodika, kanskje helst fra Springer. Høgskolebiblioteka ved studiestedene har ulik praksis og mulighet til å plukkkjøre eller tilby grunnlagssøk for PDA/EBA for å legge til det utvalget de alt har. Nedlastinga er på ulike vilkår, men teknisk enkelt, bare *.pdf og ikke i e-pubformat. I prøvetida har tilsatte ved MF gjennom fjernlånstenestene spurt etter e-bøker

som fra før ikke finnes her i landet, - og heller ikke i papir. Spørsmålet er grunnlagt. Bare noe av denne etterspørselen, har en kunnet skaffe fjernlånsveien, da kapitler frå handbøker og oversiktsverk. Unike papireksempelar som kjøpes inn blir slik også utsatt for fjernlånssetterspørsel mens de ennå er utlånt og i daglig bruk ved MF. Så mangelen på papirbøker ledige for fjernlån er i seg sjøl en økende motivasjon til å kjøpe inn som e-bøker en rår over aleine. MF viser fram eksempel på p-bøker som HVO-biblioteket har kjøpt inn i papir fordi de ikkje kunne skaffe fjernlån. Papirformatet er ennå ikkje uvelkomment, tvert om. Tavler eller egne nettbrett til nedlasting har MF ikkje kjøpt, det stiller tilsette med sjølv. Verdt å nevne ekstragevinsten en har av å kunne søke i et stort tall e-bøker i fritekst etter kortere opplysninger, et verdifullt supplement til faktaopplysninger på nett eller i databaser.